

RESUM EXECUTIU

PLA DE SOSTENIBILITAT DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA (PSAMB) 2014-2020

Introducció

El Pla de Sostenibilitat de l'AMB (PSAMB) constitueix el desenvolupament de la Llei 31/2010, del 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que estableix la necessitat de formular el Pla d'Actuació Metropolità per a la protecció del medi ambient, la salut i la biodiversitat, i de mesures de lluita contra el canvi climàtic i la formulació d'una Agenda 21.

Visió i missió

La visió del Pla de Sostenibilitat és la de consolidar l'AMB com a referent en la implantació de polítiques amb criteris de sostenibilitat —enfortint la protecció del medi ambient, la biodiversitat— i de mitigació i adaptació al canvi climàtic, per a una millor qualitat dels ciutadans en coherència amb el repte de «sostenibilitat i canvi climàtic» establert en el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona.

La missió del PSAMB és la de convertir-se en un pla d'acció transversal que integri de forma coordinada criteris de sostenibilitat ambiental en totes les polítiques sectorials metropolitanas competents de l'AMB.

Estructura

El PSAMB s'ha elaborat a partir de les diferents escales de treball de les quals l'Àrea Metropolitana de Barcelona n'és competència. De cadascuna d'aquestes escales de treball o d'actuació se'n deriva un subplà amb una diagnosi i unes propostes d'actuació per a millorar la qualitat ambiental de l'àmbit corresponent. Els tres subplans són: el Pla Integral de Millora Ambiental del territori de l'àrea metropolitana de Barcelona; el Pla de Promoció de Serveis Ambientals als municipis de l'àrea metropolitana i el Pla de Qualitat Ambiental de la gestió de l'AMB.

D'altra banda, cadascuna de les escales treballades aborden la sostenibilitat a partir de 6 eixos temàtics, un dels quals és de caràcter transversal. Aquests eixos són:

1. Territori, ecologia i biodiversitat

El territori metropolità té impactes directament relacionats amb com es gestionen els ecosistemes terrestres, aquàtics, continentals i litorals existents en el mateix. En el cas de la gestió de l'aigua, a més, un enfocament de gestió integrada és cabdal per mantenir la garantia i alhora evitar els impactes ambientals.

2. Energia i canvi climàtic

Les ciutats, i per extensió les seves àrees metropolitanes, contribueixen de forma notable a l'escalfament global. A escala mundial les ciutats consumeixen el 75 % de l'energia i són responsables del 80 % de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, tenint, alhora, una gran responsabilitat en aquest procés, però, al mateix temps, tenint l'oportunitat d'esdevenir una part clau de la solució.

3. Mobilitat sostenible

El transport urbà és fonamental per als ciutadans i el desenvolupament de l'activitat econòmica. Tanmateix, els impactes derivats de la mobilitat generada afecten el medi ambient i la salut de les persones.

Per reduir aquests impactes és necessari avançar cap a una mobilitat més sostenible que permeti satisfer, en un temps i cost raonables, les necessitats de transport, alhora que en minimitzi els impactes.

4. Mitjans de producció i consum

El consum de recursos és necessari per garantir la qualitat de vida dels ciutadans, però genera una sèrie d'impactes sobre els mateixos recursos naturals. Així doncs, la petjada ecològica de les grans ciutats supera amb escreix els seus límits territorials i, per això, és necessari l'augment de l'eficiència en l'ús dels recursos, combinat amb pautes de producció i consum que suposin un menor impacte ambiental.

5. Salut ambiental

L'estat del medi ambient urbà és un aspecte determinant per a la salut i el benestar de la població. La qualitat de l'aire, els nivells d'exposició al soroll o la contaminació odorífera, entre altres, són aspectes d'especial importància sobre els quals una actuació a escala metropolitana és absolutament necessària.

6. Educació per a la sostenibilitat (eix transversal)

Promoure la sostenibilitat ambiental, social i econòmica en el territori metropolità i contribuir a la governança educativa, basant-se en la participació ciutadana, la planificació estratègica i la corresponsabilitat social en l'educació formal, no formal i informal en base a un Programa d'Educació per a la Sostenibilitat que expressi la vocació de l'àrea metropolitana com a territori educador.

Procés d'elaboració

Per a l'elaboració del PSAMB, el qual es va iniciar a mitjans de 2012, han estat essencials les tasques efectuades per diferents grups de treball formats per tècnics de la Institució, les sessions realitzades en l'àmbit intern i en el municipal, i la figura de la Comissió Permanent del Canvi Climàtic. Gràcies a la col·laboració d'aquests es va elaborar un primer esborrany del PSAMB, el qual finalment va estar sotmès a processos de participació externs, tant telemàticament com presencialment, on van participar tècnics, científics, associacions de veïns, entitats i ciutadans en general. Tots aquests van contribuir, mitjançant les seves propostes, esmenes i observacions, a obtenir el document final.

Així, el resultat de tot el procés de treball ha estat una memòria on es diferencien la diagnosi efectuada als tres àmbits i les propostes en relació als sis eixos temàtics i per àmbits que van sorgir arran de tots els processos de participació.

Diagnosi

Inicialment es va dur a terme una diagnosi dels diferents àmbits per tal de saber quin és l'estat del territori metropolità, quines són les necessitats dels municipis i quina és la situació actual de la mateixa Institució.

Àmbit territorial. Els principals estudis estan basats en:

- La diagnosi de l'estat de conservació de la biodiversitat, la connectivitat ecològica i les pressions actuals i tendències futures.
- Consum energètic, emissions de CO₂ derivades del consum d'energia al territori metropolità i la problemàtica i els efectes del canvi climàtic al territori metropolità.
- La mobilitat i els desplaçaments.
- L'abastament energètic, els recursos renovables (potencial d'energia solar, minieòlica, biomassa, geotèrmia, etc.), el cicle de l'aigua i la gestió dels residus.
- Qualitat de l'aire, contaminació acústica, lumínica i odorífera.

Àmbit municipal. En aquest apartat es descriuen les principals ordenances dels municipis de l'àrea metropolitana segons els eixos estratègics del PSAMB. A més, es detalla quin ha estat el paper del grup de treball creat específicament per dur a terme tasques relacionades amb el suport que l'AMB pot donar als municipis i les necessitats principals dels ajuntaments metropolitans per a implantar les polítiques ambientals en els seus termes municipals.

Àmbit intern de gestió de l'AMB. A partir de la col·laboració dels treballadors de diferents departaments de la Institució, dels grups de treball i de les empreses externes, es va realitzar una diagnosi de l'estat en el qual es troba la mateixa AMB, és a dir, les oficines centrals i les infraestructures relacionades amb els serveis que ofereix directament.

Propostes

El conjunt d'accions que van sorgir a partir de la participació, tant interna com externa, i que finalment s'han inclòs com a mesures per realitzar entre 2014 i 2020, sumen un total de 100. D'aquestes, les que s'han iniciat (o s'inicien) el 2014 són les següents:

EIXOS	Àmbit territorial	Àmbit municipal	Àmbit intern
1. Territori, ecologia i biodiversitat	Aproximació als serveis ecosistèmics dels espais oberts metropolitans.		Establir un sistema d'indicadors de sostenibilitat dels parcs metropolitans.
2. Energia i canvi climàtic	Crear un observatori metropolità del canvi climàtic.	Anàlisi de teixits urbans des de l'òptica energètica. Elaboració de cartografia del parc d'edificis existents a l'àrea metropolitana segons el seu grau d'eficiència energètica, disponible en un servidor.	Desenvolupar una eina de càlcul metropolitana de CO ₂ en diferents àmbits de gestió.
	Estudiar els impactes del canvi climàtic sobre el territori metropolità i la seva capacitat d'adaptació. Estudi de la resiliència de les infraestructures metropolitanes. Estudi de la vulnerabilitat de l'abastament energètic de l'àrea metropolitana.	Donar suport per a la cerca, redacció i tramitació d'ajuts europeus i estatals per promoure l'eficiència energètica i implementació d'energies netes, a partir d'una dinàmica intermunicipal.	Reducció de les emissions dels edificis i instal·lacions metropolitans, segons l'Estratègia de Carboni de l'AMB amb data límit de 2015, incidint especialment en la mateixa optimització i eficiència energètica.
	Anàlisi dels teixits urbans des de l'òptica energètica. Elaboració de cartografia del parc d'edificis existents a l'àrea metropolitana segons el seu grau d'eficiència energètica, disponible en un servidor.		Adhesió al Programa d'Acords Voluntaris (PAV) de l'OCCC de les instal·lacions i centres concessionaris de l'AMB (les oficines ja hi estan adherides).
3. Mobilitat sostenible	Elaborar el pla metropolità de punts públics de recàrrega ràpida de vehicles elèctrics.	Redacció i seguiment dels plans de mobilitat urbana dels municipis de l'àrea metropolitana.	Redacció d'un Pla de Mobilitat Sostenible de l'AMB.
	Ambientalització de la flota de transport públic de gestió indirecta.		Estudi d'implantació d'una prova pilot per a l'optimització de l'ús del teletreball i les teleconferències.
	Executar les accions planificades de foment de l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport.		
	Ambientalització del servei metropolità del Nitbus.		
4. Mitjans de producció i consum	2a fase d'elaboració de mapes i de l'eina en línia d'avaluació del potencial d'energia solar FV i ACS en les cobertes dels edificis de l'àrea metropolitana. Elaboració de cartografia, disponible en un servidor.	Redactar i executar plans locals de prevenció de residus (PLPR).	Aprovació de la revisió del Programa Metropolità de Gestió de Residus Municipals (2009-2016).
	Estudi del potencial edic del territori metropolità. Elaboració de cartografia, disponible en un servidor.	Suport tècnic als ajuntaments per a l'ambientalització del servei de recollida de residus municipals.	Ampliar el Programa de prevenció de residus «Reparat millor que nou».
	2a fase de l'estudi de generació d'energia renovable local a partir de biomassa primària. Implantació d'un mecanisme d'incentivació forestal.		Ambientalització dels contractes de l'AMB i estendre aquesta acció a les empreses concessionàries mitjançant mecanismes de compra verda.
	2a fase d'estudi de la petjada ecològica del territori metropolità.		Prova pilot d'ús d'aigua regenerada en ús corporatiu mitjançant dipòsits en horts urbans (REGENERA BOX).
	Pla Director d'Aprofitament de Recursos Hídrics Alternatius de l'AMB.		1a fase de l'estudi de generació d'energia renovable local a partir de biomassa primària. Promoció d'una associació de propietaris forestals.
	Manteniment de la barrera hidràulica contra la intrusió salina de l'aqüífer del delta del Llobregat.		
5. Salut ambiental	Inventari de les activitats potencialment contaminants del territori metropolità per determinar el seu risc potencial i proposar mesures en cas necessari. Elaboració de cartografia, disponible en un servidor.	Consolidar l'AMB com a autoritat ambiental en matèria d'autoritzacions d'abocaments a indústries. Promoure les modificacions normatives necessàries per establir un règim de comunicació per a abocaments en determinades activitats de baixa incidència ambiental.	Consolidar l'AMB com a autoritat ambiental en l'atorgament d'autoritzacions d'informes previs i preceptius del vector d'aigua i/o d'altres vectors ambientals com soroll, emissions a l'aire, a integrar en les autoritzacions i llicències ambientals de les activitats econòmiques.
	Determinació de zones de qualitat acústica crítica: cartografia amb identificació de punts crítics i propostes de mesures correctores, disponible en un servidor.	Potenciar l'eina informàtica per a la gestió conjunta amb els ajuntaments metropolitans dels informes ambientals integrats amb els vectors ambientals (soroll, emissions, olor, etc.) i del vector aigües residuals i la seva integració en les llicències ambientals, així com la creació de la plataforma digital per a les sol·licituds i tramitació de les autoritzacions d'abocaments amb els interessats.	Potenciar l'eina informàtica per a la gestió conjunta amb els ajuntaments metropolitans dels informes ambientals integrats amb els vectors ambientals (soroll, emissions, olor, etc.) i del vector aigües residuals i la seva integració en les llicències ambientals, així com la creació de la plataforma digital per a les sol·licituds i tramitació de les autoritzacions d'abocaments amb els interessats.
	Ampliació i millora de l'eina Odourmap (mapa metropolità d'olors amb recull de queixes integrat). Disponible en un servidor.		
	Avaluació dels punts conflictius de contaminació lluminosa del territori metropolità.		Creació d'una «Taula per a la qualitat de l'aire», on estiguin presents tots els agents i ens rellevants en relació a la qualitat de l'aire de l'àrea metropolitana.
Educació per a la sostenibilitat	Execució del Programa Metropolità d'Educació per a la Sostenibilitat. Elaboració d'un servidor de mapes en línia per a la consulta de tota la cartografia elaborada en els diferents estudis del PSAMB.		